

1. Жирик О. А. Стилiстична транспозицiя термiнологiчної лексики в сучаснiй українськiй мовi (кодифiкацiйний аспект) : дис. ... канд. фiлол. наук : Тернопiль, 2007. 275 с.
2. Словник українськoї мови у 20-ти т. Томи 1-13 (а-покрiрно). URL : <https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=1&page=0> (дата звернення: 07.11.2024).

Світлана Кушпiнська,
Тернопiльський нацiональний педагогiчний
унiверситет iменi Володимира Гнатюка
Науковий керiвник:
канд. фiлол. наук, доц. Нiна Свистун

ВiДОКРЕМЛЕНI ЧЛЕНИ ЯК ТИПИ УСКЛАДНЕНЬ РЕЧЕНЬ (НА МАТЕРIАЛI РОМАНУ СОФIЇ АНДРУХОВИЧ «АМАДОКА»)

У сучаснiй лiнгвiстицi питання вiдокремлених членiв речення викликає зацiкавленiсть багатьох дослідників. Українськi науковцi I. Бiлодiд, I. Вихованець, А. Загнiтко, Н. Гуйванюк, М. Кобилянська вивчали особливостi вiдокремлених членiв у мовленнi, а закордоннi лiнгвiсти Ш. Баллi та В. Матезiус теж опрацьовували це питання. Проте вивчення таких реченнєвих структур залишається актуальним, адже не iснує єдиного пiдходу для дослідження вiдокремлених компонентiв, зокрема напiвпредикативних зворотiв. Дослiдники пiдходять до цього питання з рiзних аспектiв: синтаксичного, семантичного та комунiкативного.

У романi Софiї Андрухович «Амадока» вiдокремленi члени часто використовуються як засiб стилiстичного увиразнення. Цi ускладненi елементи можуть залежати вiд таких факторiв, як iнтонацiйнi паузи, ритм i наголос, позицiя в реченнi, а також граматична категорiя головного слова, до якого належить вiдокремлений елемент. Основними формами вираження цих компонентiв є прикметники, прислiвники, дiєприкметники, дiєприслiвники та

їхні звороти, а також іменники з прийменниками, що розширюють можливості авторського мовлення.

У романі С. Андрухович спостерігається значна кількість простих речень із відокремленими членами. Особливі форми дієслова (дієприкметники, дієприслівники) становлять найбільший відсоток – близько 51%. Наприклад: «Академік Єфремов, відбувши десятирічне заслання в одному з таборів ГУЛАГу, загинув у в'язниці для особливо небезпечних злочинців — у Владімірському централі — за три місяці до закінчення терміну ув'язнення» [1, с. 566]. Цей приклад демонструє відокремлену конструкцію, яка уточнює обставини дії, що посилює емоційне забарвлення тексту.

Наступною за частотністю групою є прикметники, що становлять близько 24%. Наприклад, у реченні «Брудний дід, який став академіком, так і залишившись селяком, брутальний і жорстокий, кумедний і нестерпний» [1, с. 558] авторка використовує відокремлені означення для характеристики персонажів, надаючи описам глибину та багатозначність.

Іменники з прийменниками у відокремлених конструкціях займають 16% серед інших типів. Вони можуть бути повторювальними і вводяться для конкретизації чи деталізації значень, як-от: «Окрім власних досліджень фольклору й етнографії, Петров залучає до збору матеріялу близько десяти тисяч осіб з усієї України» [1, с. 615]. Таким чином, конструкції з іменниками в непрямих відмінках допомагають уточнювати об'єкти чи явища як відокремленні додатки.

Відокремлені члени речення в романі С. Андрухович виконують різні синтаксичні функції. Наприклад, вони можуть виступати в ролі обставин, означень, прикладок. Найчастіше у тексті представлені обставини (34%), виражені дієприслівниками та дієприслівниковими зворотами, як-от у реченні: «Біжучи на своїх незручних підборах, у вузькій спідниці, з пакетами в руках, вона помітила, що з протилежного кінця поспішає Слонова» [1, с. 164].

Відокремлені обставини розширюють інформацію про події, створюючи динамічну картину дії.

Таким чином, відокремлені члени речення у творі Софії Андрухович «Амадока» виконують важливу стилістичну функцію. Вони створюють атмосферу емоційності та додають виразності мовленню, підсилюють художню ідею твору та допомагають авторці розкривати особливості персонажів і подій.

Список використаної літератури

1. Андрухович С. Амадока: роман. Львів: Видавництво Старого Лева, 2023. 832 с.
2. Мойсієнко А. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис простого ускладненого речення. Київ : Видавничий дім «Персонал». 2009. 208 с.
3. Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: проблемні питання. Київ: Вища школа, 1994. 670 с.
4. Шульжук К. Синтаксис української мови : підручник. Київ : Академія, 2004. 408 с.

Василина Смеречинська,

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник:

д-р філол. наук, проф. Любов Струганець

ЗМІНА СЕМАНТИКО-СТИЛЬОВИХ ХАРАКТЕРИСТИК СПОРТИВНОЇ ЛЕКСИКИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ ХХІ СТОЛІТТЯ

Унаслідок активного проникнення термінів у неспеціальну сферу функціонування такі лексичні одиниці зазнають зміни семантико-стильових характеристик. Попри ґрунтовні дослідження науковців у цій сфері (Н. Непийвода, І. Кочан, Л. Струганець, Л. Пашинська, Г. Шаповалова,